

Motin arvoitus?
Motivaation yhteiskunnalliset ehdot

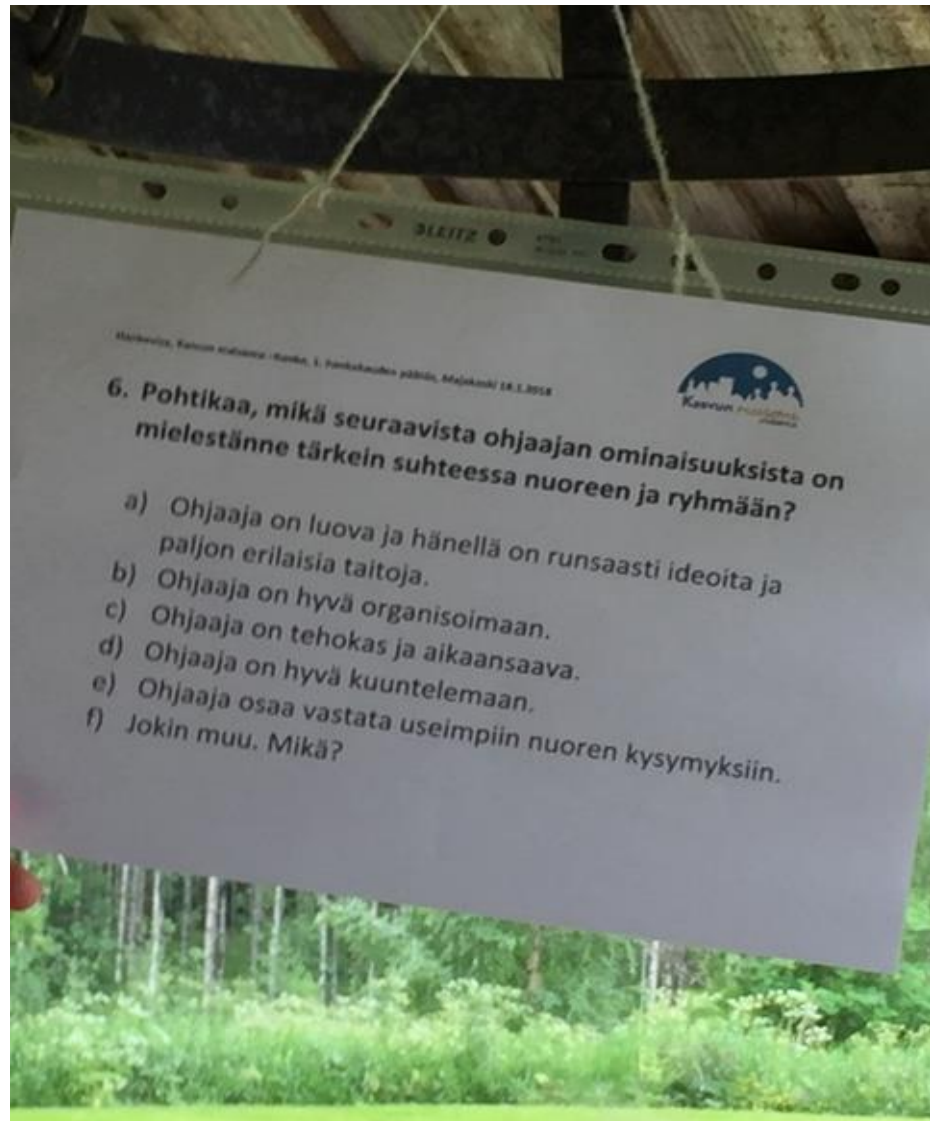
Tommi Hoikkala

Kasvun maisema ESR-hankkeen seminaari Jyväskylän
paviljongissa (Auditorio Wivi) 2.10.2019

Intro

- Sosiologi
- Nuorisotutkimuksen all around man
- Nuorisotutkimusseura / Nuorisotutkimusverkosto
- Käytäntötutkimus ja kehittävät etnografiat: oppimisen sosiaalinen ulottuvuus
- Ihmettely: syrjäytynyt / syrjäytetty / syrjässä vs. Neet nuoret (Not in Employment, Education or Training) Kasvun maiseman Hang Around

Kuva: Majakoski

Kupletin juoni

- Ihmettely: motivaatio, mitä se oikein on
- Pedagogi ja kasvatussosiologi Noemi Katznelsonin motivaatiomallin viisi ulottuvuutta
- Lopuksi

Otan siis yhden pienen viipaleen artikkelini asioista ja kehittelen sitä hieman eteenpäin.

Kohti motivaatiota

Mitä pajajakso on antanut sinulle?

- Iloa ja toivoa elämään. Vähentänyt murheita sekä itsetuhoisuutta. Uskoa tulevaisuuteen.
- Tunteen, että kuulun jonnekin. Uusia ihmisiä ympärille. Mukavan fiiliksen ja paljon muuta kuten positiivisuutta elämään.
- Olen päässyt kotoa ulos, saanut opintoja eteenpäin ja motivoitunut valmistumaan.
- Kavereita, työn iloa, vireyttä ja tehtävissä etenemistä.
- Minulla on aikoihin ollut mukavaa käydä koulussa tänne päästyäni, ja hyvä mieli tullut joka päivä.
- Olen päässyt ylös ja ulos asunnosta, harjoitellut sosiaalisoitumista ja takaisin koululle palaamista.

Kohti motivaatiota: Vivo -valmennus

• *Mahdollisuus kiinnipitävämpään otteeseen kuin aloilla on yksi tärkeimmistä asioista pajalla, opiskelija ei pääse hukkumaan. Ryhmätyöskentelyrohkeus lisääntynyt. Rytmin ja motivaation löytäminen.*

Motivaation sitominen sosiaalisuuteen!

Noemi Katznelson (2017) Rethinking Motivational challenges amongst young adults on the margin. Journal of Youth Studies 20 (5), 622-639

YOUTH RESEARCH NETWORK

Noemi Katznelson, Professor,
centerleder og forskningsleder,

Institut for Kultur og Læring
Aalborg Universitet, Campus
København

Motivaation sosiaalinen ulottuvuus

(Nb! Etienne Wenger:
käytäntöyhteisöt, 1998.)

Etienne Wenger (1998) Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. NY: Cambridge University Press.

Motivaatio on psykologian tutkimusalan kysymys, siksi siitä puhuttaessa keskitytään yleensä yksilöön eikä niihin ympäristöihin joiden osana yksilö toimii. Tämän vuoksi psykologiset motivaatioteoriat eivät mieti rakenteellisia tekijöitä, työelämän luonnetta, työllisyyttä, työvoiman osaamisvaatimuksia, koulutuksen ja konkreettisten töiden suhdetta, oppimisen sosiaalisuutta.

Katznelson puhuu konteksteista ja esittää, että motivaatio tulisi ymmärtää myös sosiaalisena seikkana. Tämä on tyystin eri asia kuin jakaa motivaatio sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon.

#huomautus

Motivaation vuorovaikutuksellisuus

- Motivaatio on vuorovaikutuksellinen tulema, joka aktivoituu yksilön ja hänen kohtaamiensa kontekstien tuloksena.
- Siksi motivaatio vaihtelee, eri kontekstit eli ympäristöt sytyttävät / virittävät motia eri tavoin. Sama tyyppi (siis henkilö) voi olla motivoitunut yhdessä kuviossa mutta ei taas toisessa.
- Kokemuksena motivaatio on erittäin virtaava prosessi; motivaatio on muuttuva ja joustava ilmiö.
- Pointti on siis nähdä ja käsittää motivaatio vuorovaikutuksellisenä käsitteenä. Siksi pitää **kysyä millaiset institutionaaliset järjestelyt stimuloivat ja virittelevät nuorten motivaatiota suotuisasti.** Kannattaa kysyä, millaiset kontekstit kutsuvat esiin putoamassa olevien nuorten koulutus- ja työmarkkinamotivaatioita.
- Näiltä nuorilta itseltään voi kysyä mikä heitä motivoisi ja haluttaisi opiskelussa ja niihin valmistavissa konteksteissa
- Tavoite on luoda hieman vivahteikkaampi kuva asiasta kuin jako kahteen motivoitunut / ei motia.

Katznelsonin motivaatioulottuvuuksien malli

Eri ulottuvuudet voivat olla peilissä samaan aikaan ja sama ihminen voi motivoitua yhden ulottuvuuden aktivoituessa, ja jonkin toisen ulottuvuuden aktivoituessa jossain toisessa ympäristössä.

K:n malli

Siinä on viisi ulottuvuutta.

- 1. Välttämättömyyksiin,**
- 2. suhteisiin,**
- 3. osaamiseen, taitoihin ja hallintaan,**
- 4. näköaloihin ja tulevaisuuksiin sekä**
- 5. käytäntöihin liittyvät motivaatiot**

Kukin ulottuvuus sisältää myös haasteensa joiden tuloksena on parkaisu, lakonintn niitti, ynseä yninä tai ahdistunut mumina: mulla ei vaan ole motia.

**1. ulottuvuus:
Välttämättömyyksiin
liittyvät motivaatiot**

**Viittaa koulutuksen ja työn yhteyteen.
Työmarkkinoille ei ole pääsyä ilman
tutkintoa. Tulla joksikin. Työyhteiskunnan
työmarkkinakansalaisuus.**

**haaste: pärjääkö, se nousee kaikille
tutusta epävarmuudesta**

**haaste: valintojen omistajuus vs.
pakkovalinnat**

**Toinen ulottuvuus:
Suhteisiin liittyvät
motivaatiot**

Taustalla ovat perustavanlaatuiset psykologiset tarpeet tulla kuulluksi, nähdyksi ja kohdatuksi ja toive päästä sellaisiin sosiaalisiin suhteisiin, jossa nuo jutut ovat mahdollisia. Saada kokea merkityksellisyyttä ja erityisyyttä suhteissaan.

Korostaa vertaissuhteiden tärkeyttä, mutta myös pedagogisten aikuisten merkitystä. Itse lisäksi, että puhutaan tunnustetuksi tulemisesta, mikä rakentaa luottamusta.

haaste: katkeilevat suhteet ja vaihtuvat aikuiset

haaste: ylikeskittyminen sosiaalisuuteen

Kolmas ulottuvuus: Osaamiseen, taitoihin ja hallintaan liittyvät motivaatiot

(Edellinen ulottuvuus korostaa osaamisulottuvuuden merkitystä, koska hankkeen sosiaalisuus päättyy hankkeen päättyessä, sosiaalisuus ei kannu yksinään.)

[NK: ”(...)in relation to academic as well as personal or social skills or learning objectives”]

Motivaatio liittyy edistymis- ja oppimiskokemuksiin, josta oppijalle syntyy hallinnan tunne, psykologit kai sanosivat, että minäpystyvyys. Moti seuraa onnistumisia.

hankkeiden nuorten oppimishistoriat, missä valossa onnistuneet oppimiskokemukset voivat toimia motivaatiokulkujen käänntekeviksi kohdiksi ja pisteiksi
minä onnistuin: the feeling of being able to do something to change my situation

haaste: pelot, ahdistukset epäonnistua, oppimisvaikeudet!

**Neljäs ulottuvuus:
Näköaloihin ja
tulevaisuuksiin liittyvät
motivaatiot**

**Nuoruus valintojen tekemisen ja siirtymien
elämänvaiheena. Mikä on seuraava
askeleeni, minne etenen. Mikä on mun juttu,
aikuistuminen ratana, jota edetä.**

Merkityksellisyyden ja tarkoituksen tunne.

Oman paikan löytäminen

**haaste: rakenteelliset ehdot,
yhteiskunnalliset epävarmuudet
voivat todella murentaa motia**

**Viides ulottuvuus:
Käytäntöihin liittyvät
motivaatiot**

Keskeyttäjien huonot kokemukset perinteisten oppimisen tapojen kanssa. Katznelson puhuu käytäntöihin suuntautuneista subjekteista ja korostaa kokemuksellista ja toiminnallista oppimista. Oppimisen yhdistäminen 'tosi elämän asioihin'. Mitä enemmän 'koulu' muistuttaa työpaikkaa, sitä paremmin näiden oppilaiden motivaatio syttyy. Opetus on suhteutettava käytäntöön. Käsillä tekeminen.

hmm: oppimisteoriat ja (omat) stereotypiat, case oppimistyyli

haaste: miten räätälöidä kiinnostusten kohteiden mukaisia miljöitä

Kohti motivaatiota

Mitä pajajakso on antanut sinulle?

- Iloa ja toivoa elämään. Vähentänyt murheita sekä itsetuhoisuutta. Uskoa tulevaisuuteen. NELONEN - *näköalat*
- Tunteen, että kuulun jonnekin. Uusia ihmisiä ympärille. Mukavan fiiliksen ja paljon muuta kuten positiivisuutta elämään. KAKKONEN - *suhteet*
- Olen päässyt kotoa ulos, saanut opintoja eteenpäin ja motivoitunut valmistumaan. KOLMONEN – *osaaminen, oppimiskokemukset*
- Kavereita, työn iloa, vireyttä ja tehtävissä etenemistä. KAKKONEN ja KOLMONEN
- Minulla on aikoihin ollut mukavaa käydä koulussa tänne päästyäni, ja hyvä mieli tullut joka päivä. KAKKONEN
- Olen päässyt ylös ja ulos asunnosta, harjoitellut sosiaalisoitumista ja takaisin koululle palaamista. KAKKONEN

Mirja Määttä kumppaneineen (2016, 19) kirjoittaa: ”Pitkittynyt, useita vuosia kestävä nivelvaihe voi syntyä esimerkiksi jos nuori jää yhteishaussa ilman koulutuspaikkaa tai keskeyttää opiskelun tai ammatillisen koulutuksen jälkeenkään eivät ovet aukea työelämään. Työelämä ja siinä tarvittavat taidot ovat muuttuneet monin tavoin: suorittavaa ja rutiininomaista työtä on tarjolla vähemmän ja työelämässä tarvitaan usein korkean koulutuksen lisäksi sosiaalisia taitoja ja joustavuutta, usein myös asuinpaikan suhteen. Nämä kyvyt ja mahdollisuudet nähdään kohdennetun tuen piirissä olevilla nuorilla usein puutteellisina tai kilpailuyhteiskunta liian vaativana.”

"Mietin hankkeen pedagogiikkaa. Perustuu Niemisen Jorman virittämään pajamalliin. Toiminta, tekemällä oppiminen ja ohjaajien valmius kulkea nuorten kanssa rajamaastoihin. Ote on omintakeinen, siinä on tuttuja elementtejä taidekasvatuksesta. Sen keinoihan päästään usein nuorten kanssa asioihin, joita on vaikea puhua. Jos sellaisille alueille pääsee, ollaan sanoittamassa usein vaikeita kokemuksia. Onnistuessaan se on voimaannuttavaa. Puhuvat (työntekijät) paljon "kohtaamisesta" – sitä voisi pyytää avattavaksi. Eniveis vuorovaikutus on tärkeää ja olisi otollista viritellä dialogipedagogiikkaa hankkeen duunareiden kanssa. Pajat ovat yhteisöjä, eli kyllä tässä on kyse myös yhteisötyöstä (ryhmä on yhteisö!). Ryhmäjutut osataan. On alati selvä valmius hyödyntää nuorten vertaisuutta ja vertaisoppimista. Mutta huomaavatko ohjaajat – taitavat mieltää itsensä enemmän valmentajiksi koska työpajoilla "valmennetaan" (eikä olla nuoriso-ohjaajia tai nuorisotalon alueellisia nuorisotyöntekijöitä) – ryhmäprosessien negatiiviset varjot. Ryhmä on kiusaamisen toimintakenttä ja voi olettaa, että hankkeen nuorten omissa elämänhistorioissa on paljon kiusatun osaa. Onnistumisen kokemukset tärkeitä. Perustavanlaatuiset elämönhallinnan teemat vilahtelevat aika usein. Sekö tarkoittaa opiskeluvالميuksien teemaa? Pajaproessin myötä nuoret oppivat vuorokausirytmiiä ja "itsekurillistuvat". Jäin miettimään myös hankkeen toiminnan ja työn terapeutisia vaikutuksia (enkä tarkoita tätä kritiikiksi). Onhan tämä "kokonaisvaltainen pajamalli" myös varsin moniaineksinen juttu, hybridi. Nuorisotutkimuksen teorioissa työtettä ("pajamalli") saattaa oikein hyvin käsitteellistää sosiaalipedagogiikan ja kulttuurisen nuorisotyön suunnasta. Ehkä tekijät itse eivät tällaisesta käsitteellistamisestä tykkää, mutta minähän olenkin tutkija, joka rakentelee palapelejään ja tulkitsee. Toivottavasti tulee tilaisuus kysyä heiltä itseltään palapelin luonteesta ja noista pedagogiikan palasista sekä ammatillisen samaistumisen kohteista. Sosiaalityöntekijöitä eivät ole – osaavat liian hyvin ryhmäjuttuja siihen nähden. Paljon pedagogista mielikuvitusta kyllä on – ja on ollut - liikkeellä tässä pajamallin luomisessa ja prosessimaisessa synnyssä." [Kasvun maisema, hanketapaaminen kenttämuistiinpano 16.4.2018]